

Numărul 2 (iarna 1990-1991) al magazinului trimestrial iugoslav "Euromaske", editat în limba engleză și cu o ilustrație fotografică excepțională, prezintă din nou o privire de mare interes asupra fenomenului teatral european de azi. "Doșarul" numărului este consacrat "Teatrului minorităților etnice" și cuprinde articole despre teatrul sloven în Trieste, teatrul suedez în Finlanda, teatrul maghiar în România, școala friziană de mimă din Olanda, teatrul sorb (de origine slavă) din Saxonia germană, teatrul Pralipe Romany (născut în cartierul țigănesc din Skopje, Iugoslavia). Articolul lui István Nánay, redactor al revistei "Színház" din Budapesta, despre teatrul maghiar din România relatează avaturile, comune, ale oamenilor de teatru români și maghiari din Transilvania în timpul dictaturii. Faptul că mulți actori și regizori maghiari au fost nevoiți să părăsească România a influențat vitalitatea teatrului de limbă maghiară. Spectacole ale lui Harag sau Tompa Gábor sînt comentate cu aplicație de către critic. Chiar dacă nedumerește ezitarea redacțională în privința numelui orașului Cluj (scris cînd Cluj, cînd Kolozsvár), folosirea sintagmei "Transylvanian theatre", și lipsa informației reale despre teatrul din Sfîntu Gheorghe și învățămîntul superior teatral în limba maghiară, István Nánay remarcă rolul pe care teatrul îl poate avea în România post '89 în vederea redresării legăturilor culturale dintre români și maghiari. Criticul scrie, de asemenea, despre efortul de recuperare a autorilor maghiari în repertorii și despre începutul de revitalizare, pe toate planurile, a teatrului de limbă maghiară.

"Euromaske" descrie, pe mai multe pagini, Festivaluri majore și alte evenimente ale vieții teatrale europene (Edinburgh, Tampere, Festivalul Mrožek, Avignon, Mexico, SUA). Pe lîngă cronici teatrale la *Furtuna*, pusă în scenă la Paris de Peter Brook, și *Faust*, regizată la Dresda de Wolfgang Engel, apar foarte multe articole despre operă, cabaret, teatrul pentru copii, muzica rock, apariții editoriale. "Masa rotundă" a numărului se referă la compania Love Theatre din New York, ai cărei componenți, în frunte cu Peter Halasz, s-au desprins dintr-o altă companie, Squat Theatre, în 1984, după ce reușiseră să emigreze din Ungaria în 1976. Remarcată la Festivalul de la Nancy în 1977, trupa Love Theatre s-a făcut tot mai cunoscută prin experimentele pe care le-a produs, dar și prin spectacolul *Andy Warhol's Last Love* (Ultima dragoste a lui Andy Warhol). ■ M.P.

CĂLĂI ȘI VICTIME

La Teatrul Național din Londra se joacă în stagiunea curentă o piesă inspirată de mutațiile politice din țările Europei centrale și de Est, în toamna lui '89: *The Shape of the Table* (Forma mesei) de David Edgar. Masa din titlu e cea la care stau împreună foști deținuți politici și foșii lor temniceri, discutînd viitorul țării. Dramaturgul nu are în vedere o țară anume, ci încearcă să surprindă problematica în esența ei, cu translaarea semnificațiilor într-o zonă cît mai apropiată de o filosofie a politicii extrasă dintr-o evoluție istorică unică. Piesa urmărește declinul unui prim-secretar de partid comunist și ascensiunea unui scriitor care, după ce a făcut închisoare politică, ajunge Președintele țării. Printre celelalte personaje: în tabăra guvernamentală - un prim-ministru de formație comunistă clasică dar cu vederi largi; un secretar general al sindicatelor, comunist din generația mai tînă, singurul care rămîne în funcție la sfîrșitul piesei, un tînăr activist tehnocrat, interesat, din motive personale, de succesul reformei; opoziția include un intelectual

catolic, un lider al studenților și, mai ales, un fost prim-secretar general comunist de orientare liberală, ce revine după 20 de ani în arena politică și care, convins că partidul comunist nu va putea rămîne la putere oricîte reforme ar accepta, susține calea unei social-democrații cu rădăcini în mișcările revendicative care au zguduit regimurile comuniste de-a lungul anilor. Fascinat de această colaborare dintre persecutați și cei ce au dispus persecutarea lor, de mecanismele cedării și preluării puterii, de consecințele complexe ale unui fenomen politic fără precedent, David Edgar afirmă că și-a propus în primul rînd să formuleze întrebări, mai puțin să descopere răspunsuri. Dacă piesa se ocupă, în principal, de evenimentele petrecute în Polonia și în Cehoslovacia, autorul a început ulterior lucrul la un film despre România pentru Canalul 4 al BBC. Este vorba "despre oameni care trăiau, în termeni românești, o viață <normală> și care s-au trezit angrenați în Revoluție. Încerc să comentez ce au simțit ei, ce s-a întîmplat ulterior, pînă la un anumit punct, și ce concluzii pot fi extrase de aici."

■ D.NICODIM